

De stille havenbuurt? Dit is de geluidsbeleving op Katendrecht anno 2024

Baptist, Vincent; Asadollahi Asl Zarkhah, Sahar; de Kruif, Rosa

Publication date

2024

Document Version

Final published version

Citation (APA)

Baptist, V. (null), Asadollahi Asl Zarkhah, S. (null), & de Kruif, R. (null). (2024). De stille havenbuurt? Dit is de geluidsbeleving op Katendrecht anno 2024., Gebiedsontwikkeling.nu.
<https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/de-stille-havenbuurt-dit-is-de-geluidsbeleving-op-katendrecht-anno-2024/>

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Source: Baptist, Vincent, Asadollahi Asl Zarkhah, Sahar, & de Kruif, Rosa. (2024, June 21). *De stille havenbuurt? Dit is de geluidsbeleving op Katendrecht anno 2024*. Gebiedsontwikkeling.nu. Retrieved July 15, 2024, from <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/de-stille-havenbuurt-dit-is-de-geluidsbeleving-op-katendrecht-anno-2024/>

De stille havenbuurt? Dit is de geluidsbeleving op Katendrecht anno 2024

Vincent Baptist, Sahar Asadollahi Asl Zarkhah en Rosa de Kruif

21 juni 2024

Bij een havenstad denken we aan industriële herrie van voorbijvarende schepen en fabrieksnijverheid, toch? Een industrieel schiereiland als Katendrecht wordt ondertussen niet meer gedomineerd door havenarbeid en vrachtverkeer. Hoe wordt zo'n omgetoverde havenbuurt op het vlak van geluid vandaag beleefd door bewoners? Het zijn inzichten waar gebiedsontwikkelaars iets mee kunnen.

Hoe moet het geweest zijn om 50 of 100 jaar geleden op Katendrecht gewoond te hebben? Het schiereiland in Rotterdam-Zuid, bekend om zijn rol als prostitutiebuurt in de havenstad, stond tijdens de 20e eeuw nagenoeg volledig in dienst van het havenbedrijf. Denk aan een lange rij havenloodsen langs de zuidelijke Maashaven-kant en imponerende fabrieksgebouwen aan de noordelijke Rijnhaven-kant. Van die laatste staan er nog enkele overeind, maar door recente herbestemmingsplannen lijken de laatste dagen van de industriële Codrico- en Provimi-complexen nu ook geteld.

In de sporen

Elders op Katendrecht vind je nog sporen van de talloze rails die door de buurt liepen en waarlangs het continue goedertransport tussen schip en stad stroomde. De meest prominente straten op het herontwikkelde Katendrecht vandaag – met de Brede Hilledijk op kop – zijn duidelijk in het patroon van die treinsporen blijven liggen. De ingang van Katendrecht wordt dan weer afgebakend door metrostation Rijnhaven en de Hillelaan, een belangrijke verkeersader die zeker op het vlak van geluid en geluidsbelasting op het schiereiland 'drukt'.

Geluid vormt een relevante invalshoek om nieuwe stedelijke ontwikkeling beter te begrijpen

Als we de [toelichting](#) van Katendrechts eerdere bestemmingsplannen erop nalezen, komen er inderdaad meteen allerlei decibelregeltjes op ons af: de "geluidsbelasting vanaf de metro" overschreed destijds – zo'n 10 jaar geleden toen de transformatie al op streek was – bijvoorbeeld "de voorkeurswaarden voor woningen en onderwijs" met ruim 10 dB. Dergelijke gebouwen moesten in de buurt van industrielawaai op Katendrecht onder meer "worden gerealiseerd met toepassing van een zogenoemde dove gevel". Duidelijke voorschriften natuurlijk, die op [nationaal](#) en Europees niveau zorgvuldig zijn uitgewerkt. Maar verhouden deze zich ook tot de manier waarop geluid op het schiereiland daadwerkelijk wordt ervaren door de bewoners?

Ruimtelijke beleving

In een [eerder artikel](#) op [Gebiedsontwikkeling.nu](#) werd al besproken hoe Katendrecht het toonbeeld van een gegentrificeerde wijk is in Rotterdam. Verschillende inwonersgroepen kunnen daarbij een heel eigen kijk hebben op bepaalde buurtfaciliteiten en -kenmerken. Neem bijvoorbeeld de boten die nog langs de Maashaven-kant aanmeren. Hun lage motorgeronk wordt snel als vervelend ervaren bij nieuwe bewoners in de buurt van die waterkant, maar dit stuit oud-Katendrechtters dan weer erg tegen de borst. Als je geen scheepsgeluiden wil horen, dan kom je toch niet op de Kaap wonen?

Geluid vormt zo een relevante invalshoek om nieuwe stedelijke ontwikkeling beter te begrijpen. Het helpt mogelijk ook meer grip te krijgen op de bredere sociale cohesie en veerkracht tussen verschillende inwonersgroepen in een buurt. Onderzoek naar de effecten van geluid op stadsbewoners en volksgezondheid focust vaak op individuele beleving, zoals slaapstoornissen door externe

geluidsbronnen. In een vernieuwde havenbuurt als Katendrecht zijn publieke ruimtes echter uitgelezen plekken om de blik op geluidsbeleving breder te trekken, en om zo ook dialoog en nuances tussen verschillende buurtbewoners op te zoeken. Dan kan bijvoorbeeld blijken dat niet iedereen het geroezemoes op het Deliplein op dezelfde manier ervaart: gezelligheid voor de een kan wel eens overlast betekenen voor de ander. Hierdoor kan beter besef groeien bij bewoners over het delen van een buurt met elkaar, met mensen die andere ervaringen en opvattingen hebben over hun directe leefomgeving.

Mentale kaarten

De afgelopen tijd hebben we geluidsoptnames verzameld op Katendrecht. Deze beslaan allerlei openbare plekken – van de roestsculptuur met zitbankjes op het Astanaplein tot de picknickplek op het tipje van het Katendrechtse hoofd – en zijn representatief voor de stedenbouwkundige structuur met verschillende sferen waarin het 21e-eeuwse Katendrecht is [ingedeeld](#).

Onze geluidsmetingen bevestigen voor de hand liggende geluidsaspecten, maar bieden ook verrassingen. Sta je voor pakhuis Santos, dan is het nabije auto- en metroverkeer zowel 's ochtends als 's avonds prominent aanwezig. Geluid op het centrale Deliplein loopt dan weer erg uiteen, van een rumoerige avond met talloze passanten in het weekend tot een bijna [muisstil](#) tafereel op een doordeweekse avond.

De kracht van dit materiaal ligt in het blootleggen van 'micro-narratieven': de ervaren werkelijkheid achter de decibellen

Om geluidsmetingen aan te vullen met individuele inzichten van bewoners bouwden we voort op bestaande '[mental mapping](#)' technieken. Met kleurstiften en stickers in de hand benaderden we bewoners in de openbare ruimte en tijdens buurtworkshops om hun individuele indrukken over geluidsbeleving op plattegronden van de Kaap tot uitdrukking te laten brengen. Geluid blijft dan niet meer een moeilijk te vangen thema, maar wordt een alledaagse factor waar iedereen wel intuïtieve inzichten over te delen heeft.

Zo tekende iemand op hoe verkeershinder op de Kaap niet enkel te land en ter zee plaatsvindt: helikopters van het Erasmus MC vliegen vaak laag over de hoogbouw op het schiereiland tijdens hun spoedvluchten. Buurtbewoners die hier al langer wonen, duidden dan weer met een glimlach aan hoe ze konden genieten van het luide getoeter waarmee de SS Rotterdam een passerend schip begroette.

De mentale kaarttekeningen die buurtbewoners zo individueel of tezamen creëren, pogen geen representatieve afspiegelingen van geluidsbeleving op de hele Kaap te zijn. De kracht van dit materiaal ligt in het blootleggen van 'micro-narratieven', die de werkelijkheid achter de decibelcijfers kunnen uitleggen. De woorden die bewoners daarbij gebruiken zijn van extra belang: niet iedereen gebruikt woorden als 'luid' en 'stil' om geluidssituaties op Katendrecht te omschrijven, maar bijvoorbeeld eerder 'levendig' of 'doods' om hun persoonlijke ervaring beter te verwoorden.

Omgevingsverhalen

Gebiedsontwikkelaars en stedenbouwkundigen hebben er baat bij om deze woorden en verhalen van bewoners te kennen en vervolgens meer in acht te nemen. Dat geldt zeker binnen een context zoals die van de Omgevingswet, waar [omgevingsvisies](#) meer participatief tot stand dienen te komen. De geluidservaring van een uitgestorven Deliplein tijdens een weekavond kan dan bijvoorbeeld meegenomen worden om nieuwe buurtinitiatieven op Katendrecht te bepleiten. Eén van onze interviewrespondenten liet al optekenen dat een jaarlijkse kerstmarkt op het plein een mooi idee zou zijn. Zo lang deze maar niet de geluidsregels voor horeca overtreedt natuurlijk.